

Bergvesenet

Postboks 3021, 7002 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr BV 3811	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering Trondheim	Gradering
Kommer fra ..arkiv	Ekstern rapport nr BA 4085	Oversendt fra	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:
Tittel Befaring ved Vormvikfjeldet kobberskjerp på gården Hamre i Bygland.				
Forfatter Mortenson, Per		Dato 06.05 1911	Bedrift	
Kommune Bygland	Fylke Aust-Agder	Bergdistrikt Østlandske	1: 50 000 kartblad	1: 250 000 kartblad
Fagområde Historisk	Dokument type	Forekomster		
Råstofftype Malm/metall	Emneord Cu			
Sammendrag				

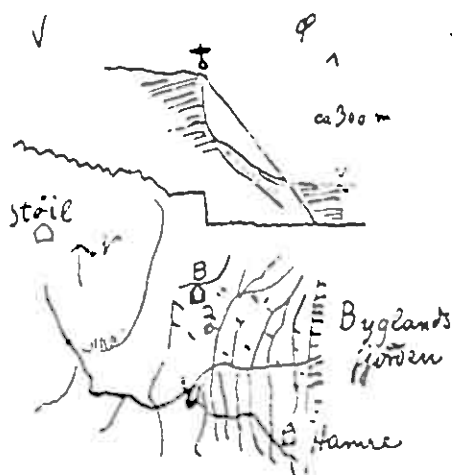
Utskrift av befaringsprotokollen for Vestlandskt bergdistrikt.

Aar 1909 den 24 Mai var bergmesteren ved det av Ketil Bygland murede kobberakjærp i Vormvikfjeldet paa gaarden Hæmre i Bygland.

Siden geschwornen Henriksens befaring i 1907 er her av muteren utført adskilligt arbeide. Der er bygget mandekapsbarakker og lagt en 350 m. lang dobbelt taugbane fra skjærpet til stranden ved Byglandsfjorden og utført adskilligt arbeide i fjeldet.

Fjeldbygningen består av en vekselning av grovkornig granit og en skifrig hornblendeborgart. Pegmatiten og "skifren" ligger i det hele konformt i lag eller bænke, der falder en 30° m. N.V., men graniten sender ofte utgreninger ind i sildstenen. Ved kobberanvisningerne optræder en serie lodretstaaende sletter, der har læst sammenhengen i

fjeldet og bevirket, at fjeldsiden er borte roderet saaledes, at den nu staar med lodret væg fra plataaet ca 100 m. nedover. Kobberet stikker frem netop i kanten mot avgrunden og lidt sændenfor styrter en bæk med ikke ubetydeligt nedslagsdistrikt sig ned som en i flomtider ganske imponerende fæs. (Rysefossen).

Efter hvad der berettes, skal tyskere i længst forsvundne tider ha forøkt sig i at utdrive kobberalm her og smeltet den i en hytte ved stranden, hvor rødfarvet alme

endnu findes. Sæteradalens kobberverk eller konaul Seipell gjorde ogsaa et lidet skjærpningsarbeide paa stedet, men opgav forekomsten. I de sidste par aar har Ketil Bygland med stor energi forøkt at faa aapning paa den nedlagte skat, og han har havt mere held med sig end almindelige skjærpere pleier ha.

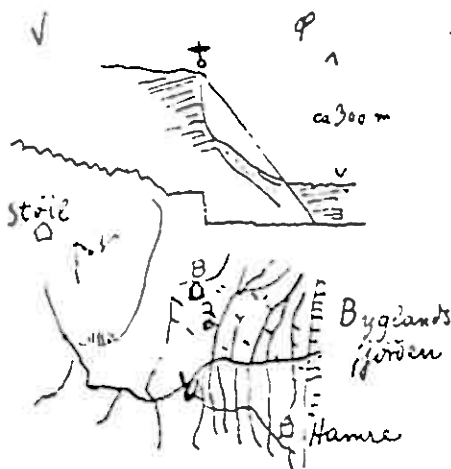
Fra det gamle skjærp har han drevet en dagakjæring og den fra

Aar 1909 den 24 Mai var bergmesteren ved det av Ketil Bygland murede Kobberskjærp i Vormvikfjeldet paa gaarden Hære i Bygland.

Siden geschwornen Henriksens befaling i 1907 er her av mureren utført adskilligt arbeide. Der er bygget mandskapsbarakker og lagt en 350 m. lang dobbelt taugbane fra skjærpet til stranden ved Byglandsfjorden og utført adskilligt arbeide i fjeldet.

Fjeldbygningen bestaar av en vekselning av grovkornig granit og en skifrig hornblendebergart. Pegmatiten og "skifren" ligger i det hele konformt i lag eller bænke, der falder en 30° m. N.V., men graniten sender ofte utgreninger ind i sildstenen. Ved kobberanvisningerne optræder en serie lodretstaaende sletter, der har løst sammenhængen i

fjeldet og bevirket, at fjeldsiden er borte roderet saaledes, at den nu staar med lodret væg fra plataet ca 100 m. nedover. Kobber stikker frem netop i kanten mot avgrunden og lidt sændenfor styrter en bæk med ikke ubetydeligt nedelagsdistrikt sig ned som en i flomtider ganske imponerende fæs. (Ryssefossen).

Efter hvad der berettes, skal tyskere i længat forsvundne tider ha forsøkt sig i at utdrive kobbermalm her og smeltet denne i en hytte ved stranden, hvor rødfarvet alasse

endnu findes. Sateredalens kobberverk eller konsul Seipell gjorde ogsaa et lidet skjærpningsarbeide paa stedet, men opgav forekomsten. I de sidste par aar har Ketil Bygland med stor energi forsøkt at faa aapning paa den nedlagte skat, og han har havt mere held med sig end almindelige skjærpere pleier ha.

Fra det gamle skjærp har han drevet en dagskjæring og derfra en kortere ort, idet han har fulgt et pegmatitlag, der i hele driftens længde (ca 25 m.) har ført kobberglans i ikke ringe mængde, oftest som korn, men av og til i lidt større stykker. I skjærpningsens sider og rundt orten er vakker impregnation. Nogle meter længere til nord er opskjærpet et par andre (underatikkende) pegmatitbænker liksom de indaatte med kobberglans.

Ved sprængningsarbejde yderst ute på fjeldknausen er bortakudt en hel del malm, som ligger spredt iuren nedenfor ufaen, hvor rigtig vakre stuffer hyppig findes. Der er ved skjærpst og nåde ved taugbanens ende oplagt kanske en 50 tons udscheidet malm og i 1908 solgte herfra til en engelak kjøper ca. 50 tons for en omforenet pris av 100 kr. pr. ton. Muterer kjender ikke, hvad gehalt dette parti har givet og nogen skjønsmæssig gehalt av den forhaandverende malmbeholdning er ikke let at angi, da malmen naturligvis er ujevn, og der foruden kobberglans ogsaa optræder endel oksydiske jernarter, der ofte har utseende lik kobberglansen. Kis saas ikke, men lidt buntkobber i meget fin fordeling. Av en haug smaaty vaskede jeg ut en liten portion ren ertselig til selvprøve, hvori ved prøving ved Kongsberg selvverk senere er fundet 0,0587 % Ag. (2 prøvinger 0,0575 og 0,0600 middel = 587 gr. pr. ton).

Ved befaringen deltok muteren hr. disponant Nio Plesner. Opberedning maa til, skal al nyttig erts kunne tilgodegjøres, men fortsat opfaring vil - ogsaa uten saadan - ikke ganske lidet exportværdig malm kunne utsorteres av malmtyet.
(tegn) Per Mortenson.

Riktig avskrift attesteres.
Vestlandske Bergmesterkontor Kristiansand S. den 6 Mai 1911.
(tegn) Per Mortenson.

af Analyser har jeg følgende:

I Analyse no. 4651. Proviens art: Kobberglans
Førstlevet 13/8 1909. Analysen gav følgende resultat:
21.68 % Kobber (cu). (sign. Dr. O. N. Lindemann)

II 14. 23/10 10 Proviens art: K. L. malm ca 3 kg. unders. 1910

Ved sprængningsarbejde yderst ute paa fjeldene.
 hel del malm, som ligger spredt iuren nedenfor ufsen, hvor rigtig
 ere stuffer hyppig fandtes. Der er ved skjærpet og nede ved taug-
 menes ende oplagt kanske en 50 tons udscheidung malm og i 1908 solgte
 herfra til en engelsk kjøper ca. 50 tons for en omforenet pris av 100
 kr. pr. ton. Muterer kjender ikke, hvad gehalt dette parti har givet
 og nogen skjønsmæssig gehalt av den forhaandværende malmbeholdning
 er ikke let at angi, da malmen naturligvis er ujevn, og der foruden
 kobberglans ogsaa optræder endel oksydiske jernarter, der ofte har
 utseende lik kobberglansen. Kis saaes ikke, men lidt buntkobber i
 meget fin fordeling. Av en haug smaaty vaskede jeg ut en liten por-
 tion ren ertsslig til selvprøve, hvori ved prøvering ved Kongeberg
 selvværk senere er fundet 0,0587 % Ag. (2 prøveringer 0,0575 og
 0,0600 middel = 587 gr. pr. ton).

Ved befaringen deltok muteren hr. disponent Nic Plesner.
 Opberedning maa til, skal al nyttig erts kunne tilgodegjøres, men
 fortsat opfaring vil - ogsaa uten saadan - ikke ganske lidt export-
 værdig malm kunne utsorteres av malmtyet?
 (tegn) Per Mortenson.

Riktig avskrift attesteres.

Vestlandske Bergmeesterkontor Kristiansand S. den 6 Mai 1911.
 (tegn) Per Mortenson.

af Analyser har jeg følgende:

I Analyse no. 4651. Provenient: Kobberglans
 Indleveret 13/8 1909. Analysen gav følgende resultat:
 21.68 % Kobber (cu). (sign. Dr. O. N. Hedenreich)

II Den 23/8.09 Provenient: Kobbermalm, ca 3 kg. Indlev. 13/8 09
 Resultat af undersøkelsen:

Kobber pct
 21.68

Silv pct
 0.02
 (sign.) Schmidt

III

III Hamburg 24/2 1910

1/ Rik skifmalen, indek	ca. 74 % cu
2/ Mølleprodukter	25 % "
3/ Faldig malen	3 % .
4/ Søndermark malen	17 1/2 % "
5/ Grisen	37 1/2 % .

Seuue sidste analyse er taget af Grisen
F. V. Priber (Erzbiler) i Hamburg.

Rigtig afskrift leveres

Chr. Seid

O. R. Sagfører